

*Віртуальна виставка
«Відомі особистості – бібліотекарі»,
присвячена
Всеукраїнському дню бібліотек*

“Для мене книга - світло дня,

Для мене книга - зорі ночі...

Моя сім'я, моя рідня,

Мій розум, серце моє, очі...”

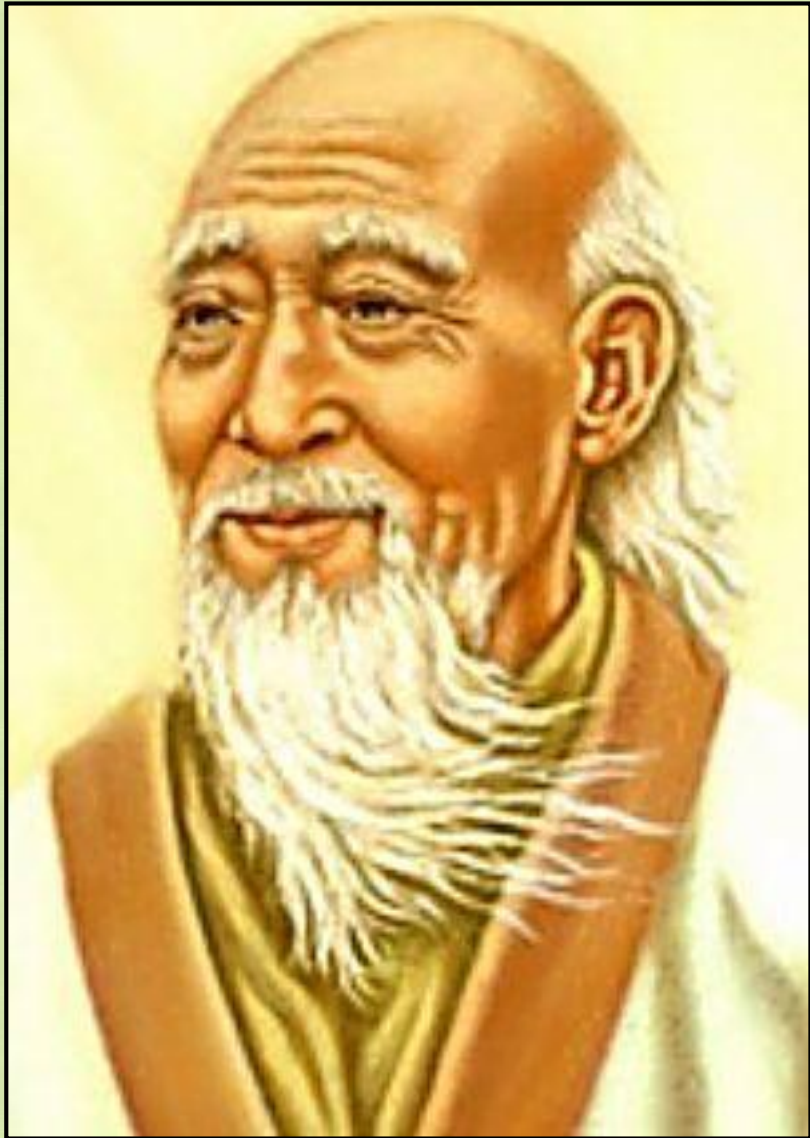
Петро Гоць

Шановні користувачі !

Дозвольте всіх привітати з Всеукраїнським Днем бібліотек!

Справжніми помічниками та порадиниками на шляху до знань і людської мудрості завжди були і є бібліотекарі – вірні збирачі духовних скарбів, провідники у світ нового і непізнаного. Саме бібліотекарі, допомагають читачам бути обізнаними у сучасних проблемах і різноманітних питаннях, пізнавати реальну картину світу. Бібліотекар - древня професія, хранитель, проповідник, співбесідник серед міріад книг, газет і журналів. Нашій професії тисячі років...

Бібліотекарями в різні часи в певний період свого життя працювали дуже неординарні особистоті.

Лао Цзи

(VI - V століття до н. е.)

Легендарна особистість,
давньокитайський філософ.

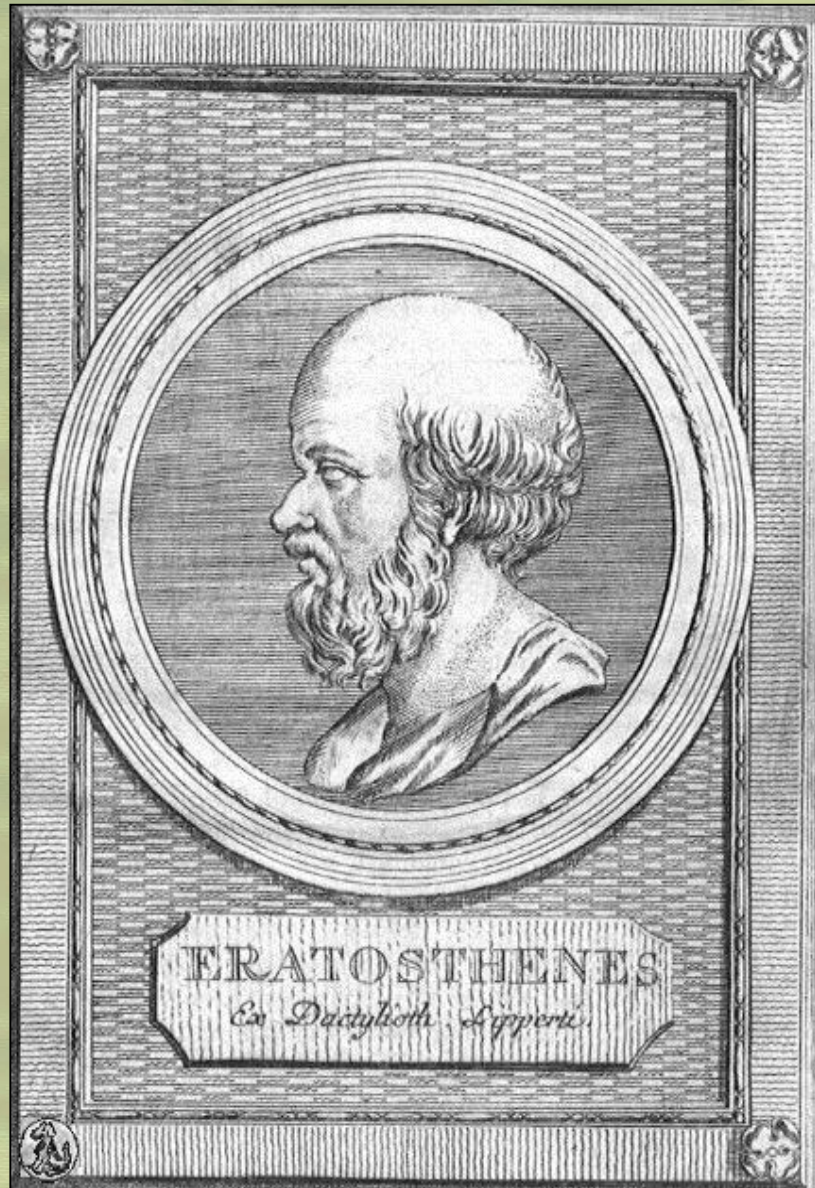
Найвідоміший варіант його біографії повідомляє, що більшу частину свого життя Лао Цзи служив *хранителем царської бібліотеки* держави Чжоу.

Каллімах (310 - 240 рр. до н.е.)

Один з найбільш яскравих представників еліністичної поезії в Олександрії, вчений-критик, бібліограф.

Звернувши на себе увагу царя Птолемея II, поет був запрошений до двору і призначений на один з *високих постів в Олександрійській бібліотеці*. Каллімах працював в цій бібліотеці понад двадцять років і користуючись її матеріалами, написав більш ніж 800 наукових творів з історії, граматики, знамениті *«Таблиці тих, хто прославився в усіх галузях знань»*. Каллімах склав *«Показчик авторів драматичних творів»*, де була зазначена дата постановки першого твору і відомості про те, які з праць дійшли до його часу.

Ератосфен Кіренський (276 р. до н.е. - 184 р. до н.е.)

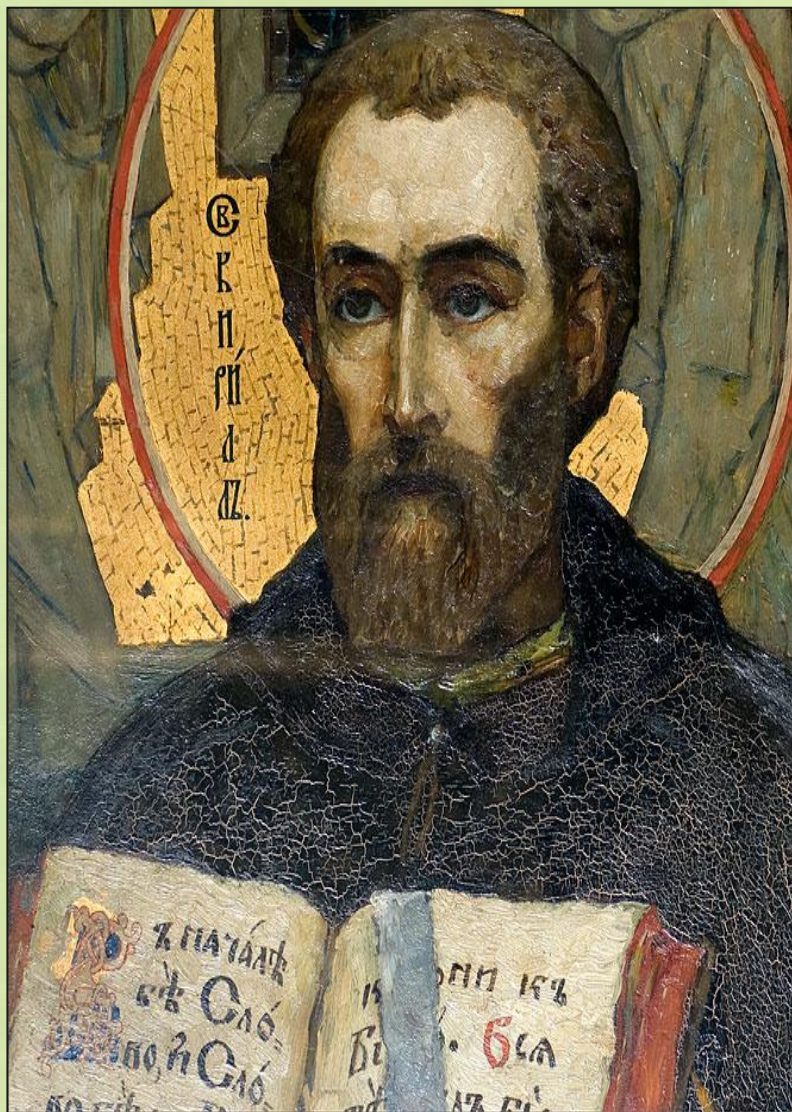
Грецький математик, астроном, географ, філолог і поет. З 235 року до н. е. Ератосфен був назначений - **Головою Олександрійської бібліотеки**. Саме йому було доручено навчання спадкоємців майбутнього правителя Птолемея IV і його сестри, а згодом і дружини Арсинії.

Ератосфен - перший відомий вчений, який довів, що Земля має форму кулі та надав достатньо точні розрахунки кола.

**Гіпатія, дочка Теона з Олександрії
(IV - V століття нашої ери, Єгипет)**

Юна Гіпатія (Іпатія) працювала разом з батьком у знаменитій **Олександрійській бібліотеці**. Популярність і авторитет Гіпатії були настільки великі, що з усіх кінців величезної Римської Імперії, з далеких країн Малої Азії і всього Середземномор'я люди вирушали в Олександрію, щоб зустрітись з нею, вислухати її судження про філософію, астрономію, математику та працювати під її керівництвом в прославленій Олександрійській бібліотеці.

Св. Кирило (827 – 869)

Святі Кирило (827 - 869) та Мефодій (815 - 885) - брати з міста Солуні (Салоніки), творці старослов'янської азбуки і мови, християнські проповідники.

Просвітитель Кирило навчався наук у найкращих вчителів Константинополя. По закінченні навчання він прийняв сан ієрея і вступив на службу *«хранителем бібліотеки»* при соборі Святої Софії в Константинополі. Але, нехтуючи вигодами свого положення, віддалився в один з монастирів на чорноморському узбережжі.

Яросла́в Володи́мирович Мудрий (981 - 1054)

Великий князь Київський (1016 - 1018, 1019 - 1054), святий.

Бібліотека була заснована великим князем Ярославом Мудрим у 1037 році, як книгосховище Софійського собору Києва. Князь створював бібліотеку протягом сімнадцяти років - до своєї смерті. Саме створював, а не збирав, оскільки кожену книгу доводилося перекладати з грецької, болгарської або інших мов, а потім вручну переписувати і переплітати. Ярослав був поліглотом, тому історики вважають, що він теж міг брати участь у цій кропіткій роботі. Кожна рукописна книга була справжнім шедевром. У результаті вдалося виготовити близько тисячі книг.

Евфросинія Полоцька

(1105 - 1173)

Інокиня і просвітителька періоду Давньоруської держави.

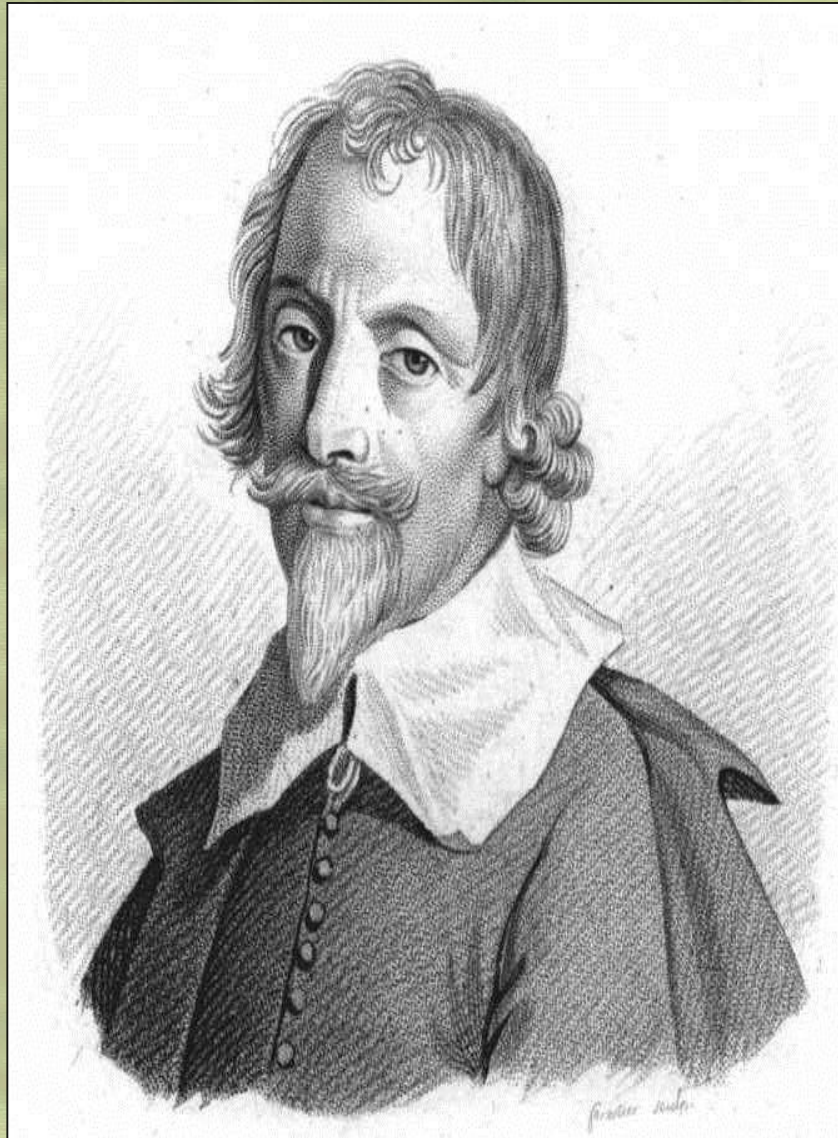
Однією з великих слов'янських «книгосховищ» була бібліотека Софійського собору в Полоцьку (Білорусія), на становлення якої значний вплив мала діяльність знаменитої просвітительки XII в. княгині Євфросинії. Євфросинія Полоцька вважається першою *жінкою-бібліотекарем* на Русі.

Максим Грек (1470 - 1556)

Російський релігійний публіцист, письменник і перекладач.

Одружившись в 1472 р. на знатній грекині, великий князь Московський отримав, як придане більшу частину Константинопольської бібліотеки, врятованої від турок за часів Східної Римської імперії. В бібліотеку увійшли рукописні книги давньоєврейською, латинською та давньогрецькою мовами, деякі з них зберігалися в Олександрійській бібліотеці. Першим іноземцем, який побачив цю дорогоцінність, був *Максим Грек*, учений - чернець з Афону. «В жодному місці в Греції немає такого зібрання рукописів», - писав він. Йому *доручили привести до ладу цю бібліотеку та перекласти, отриману літературу російською мовою*, і він чесно відпрацьовував свій хліб близько 9 років, але потрапив в немилість, був звинувачений в єресі і до кінця днів своїх перебував в монастирях і темницях.

Габріель Ноде (1600 - 1653)

Відомий французький книгознавець, публіцист, професор медицини, придворний лікар короля Людовика XIII. Він деякий час був *бібліотекарем* у першій публічній бібліотеці Франції, організованій в 1634 р. кардиналом Джуліо Мазаріні.

Йому *належить перша праця в історії бібліотекознавства* з вимогами до складання каталогів та бібліотечної класифікації.

Готфрід - Вільгельм фон Лейбніц (1646 - 1716)

Геніальний математик і філософ, відомий фізик, мовознавець, логік, богослов, історик і бібліотекар. У 1676 р. Лейбніц прийняв пропозицію герцога Ганноверського Йоганна Фрідріха і вступив до нього на службу *бібліотекарем*, хоча виконував і інші обов'язки (консультував його з юридичних, політичних і інженерних питань). Лейбніц до кінця свого життя залишався бібліотекарем, проводив природничі дослідження, публікував научні статті і був істориком герцогів.

Йоганн - Данило Шумахер (1690 - 1761)

Французький і російський вчений німецького походження, секретар медичної канцелярії, *директор Петербурзької бібліотеки Академії наук*. У 1724 році Шумахер був призначений секретарем академії і йому було доручено створити бібліотеку. Бібліотека комплектувалась на протязі 10 років. Фактично *Шумахер створив бібліотеку нового для Росії типу: вона була публічною, мала достатньо повний і різноманітний фонд наукових книг, систематичну розстановку та каталог*.

Денієль Дідро

(1713 - 1784)

Філософ, драматург, творець першої європейської енциклопедії з усіх галузей знань, один з ідеологів Великої Французької революції.

В середині 1760-х років Дідро, піклуючись про придане для дочки, вирішив продати свою бібліотеку. Катерина II придбала цю бібліотеку. Цариця погодилась, поставивши умовою, що Дідро залишиться *хранителем бібліотеки*. У 1773 році він відправився в Санкт-Петербург, де був прийнятий з особливими почестями і по 1774 рік був особистим *бібліотекарем* імператриці. Дідро також став радником Катерини II у справах, пов'язаних з живописом, допоміг їй покласти початок колекції Ермітажу.

Іммануїл Кант

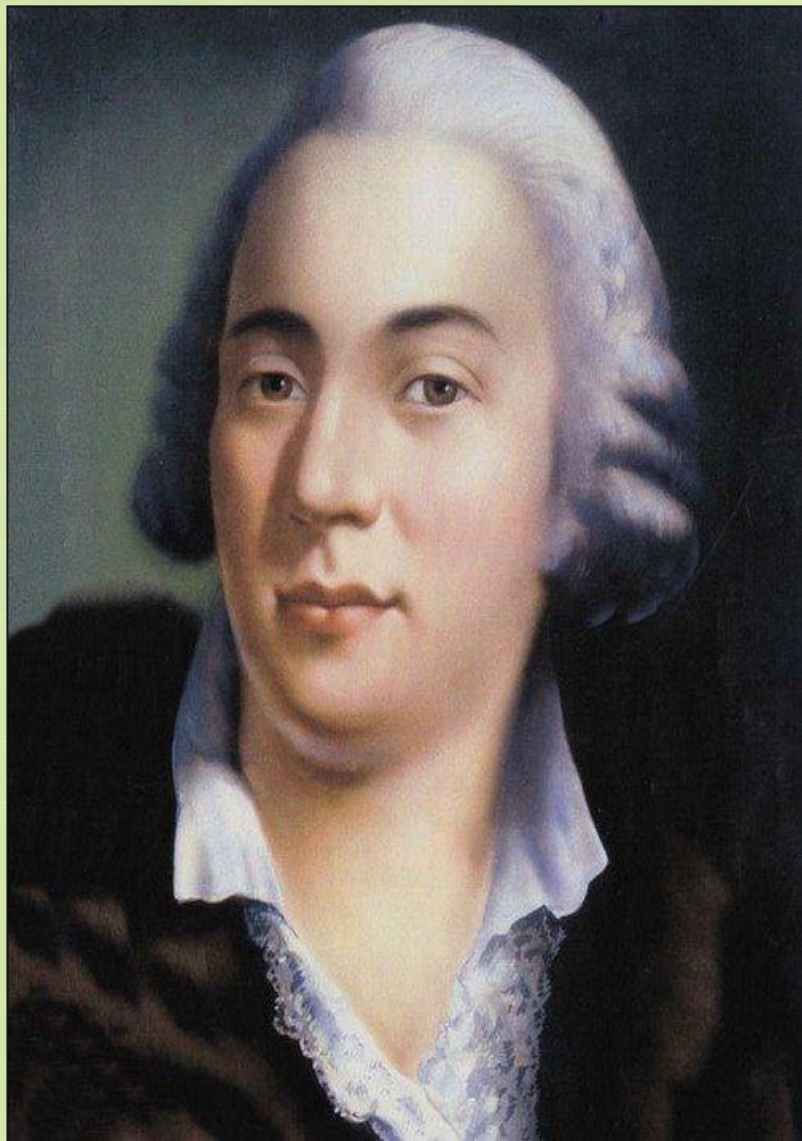
(1724 - 1804)

Німецький філософ, родоначальник німецької класичної філософії.

Працюючи приват-доцентом, Канту довелось клопотати про посаду помічника бібліотекаря, оскільки, згідно університетського статуту, приват-доценти не отримували платні.

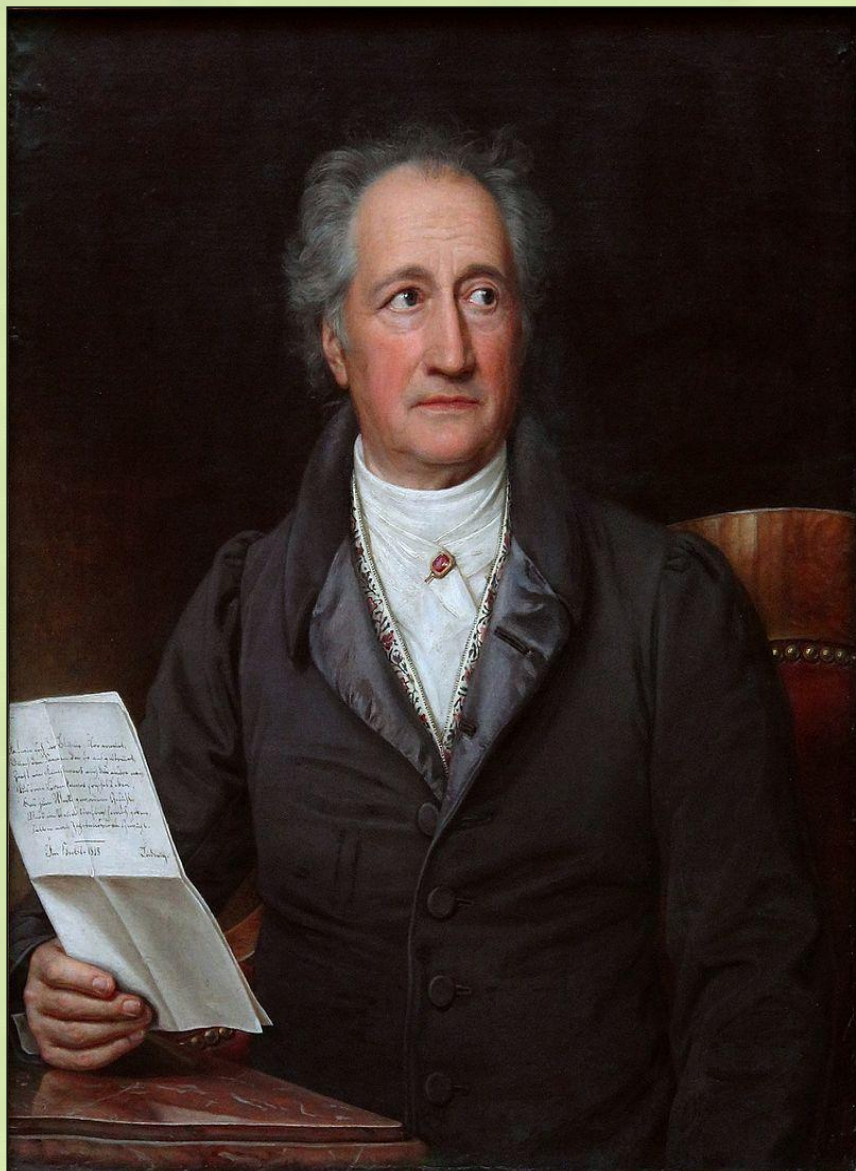
Посада *помічника бібліотекаря* йому, як «здатному і славетному своїми вченими творами магістру», як сказано в королівському указі, була надана, і протягом 15 років, в очікуванні професури, Кант служив в Кенігсберзькій палацовій бібліотеці.

Джакомо Джироламо Казанова (1725 - 1798)

Відомий італійський авантюрист, мандрівник і письменник жив у Європі, переїжджаючи з країни в країну, і в 1779 р. отримав місце *бібліотекаря* у графа Вальдштайна в його маєтку Гут-Дукс (Богемія).

Йоганн Вольфганг Гете

(1749 - 1832)

Великий поет, гуманіст, вчений і мислитель.

В кінці XVIII - го та в першій третині XIX ст. у його підпорядкуванні був Веймарський театр, веймарська бібліотека. *Велику увагу Гете приділяв бібліотеці:* комплектував її фонди, подарував повне зібрання своїх творів та інші книги.

Дуже зайнята, але обов'язкова людина, він об'їздив бібліотеки сусідніх міст, щоб ознайомитись з їх організацією, з їх фондами. З 1809 р. він став створювати в бібліотеці Музей книги (по суті - відділ рідкісної книги). Педантичний і точний, Гете налагодив суворий облік фондів, завів інвентарну книгу нових надходжень, провів ревізію, ввів нові правила користування бібліотекою.

За його розпорядженням були розроблені карткові каталоги: алфавітний, каталог рукописів, східних книг, біографій і портретів, гравюр.

Олексій Миколайович Оленін

(1763 – 1843)

Російський археолог, історик, художник, знавець старожитностей, *бібліотекар - директор* Імператорської публічної бібліотеки в Петербурзі з 1811 по 1943 рр. Сучасники про нього говорили: «Бібліотеку він любив до пристрасності, був відданий їй всією душею».

Іван Андрійович Крилов (1769 - 1844)

Під час Вітчизняної війни 1812 р. великий байкар прийшов служити до Імператорської публічної бібліотеки Санкт-Петербурга (спочатку - *помічником бібліотекаря*, а з 1816 р. - *бібліотекарем та завідувачем Російським відділом*). Працював він там до 1841 р., (29 років) при директорі О. М. Оленіні, який дуже його поважав і всіляко підтримував. Посади *бібліотекарів та їх помічників* доручалися в той час відомим в літературі особам. Поруч з Іваном Андрійовичем працювали: перекладач «Іліади» Н. І. Гнедич, знавець слов'янської філології А. Х. Востоков, перекладач «Іфігенії» і «Федри» (Ж. Расіна) М. Є. Лобанов, пізніше - поет барон А. А. Дельвіг.

Брати Грімм - **Якоб (1785 - 1863), Вільгельм (1786 - 1859)**

Вчені вважають братів Грімм видатними філологами, лінгвістами і фольклористами, засновниками нових напрямів в науці. Дослідники – лінгвісти опублікували кілька збірок під назвою «Казки братів Грімм». Життя та творчість братів Грімм було також пов'язано з бібліотечною справою. У 1808 році **Якоб** отримав *посаду особистого бібліотекаря* короля Вестфалії Жерома Бонапарта, брата Наполеона.

У 1815 році старший брат Якоб відхилив запропоновану професорську посаду в Бонні. Успішній кар'єрі він віддав перевагу місцю *бібліотекаря* в Касселі, де вже працював його брат Вільгельм, і серйозним заняттям наукою. В Касселі брати Грімм провели майже 15 років. У 1830 році Якоб Грімм переїхав до Геттінгену, де обійняв посаду професора німецької літератури і *старшого бібліотекаря місцевого університету*.

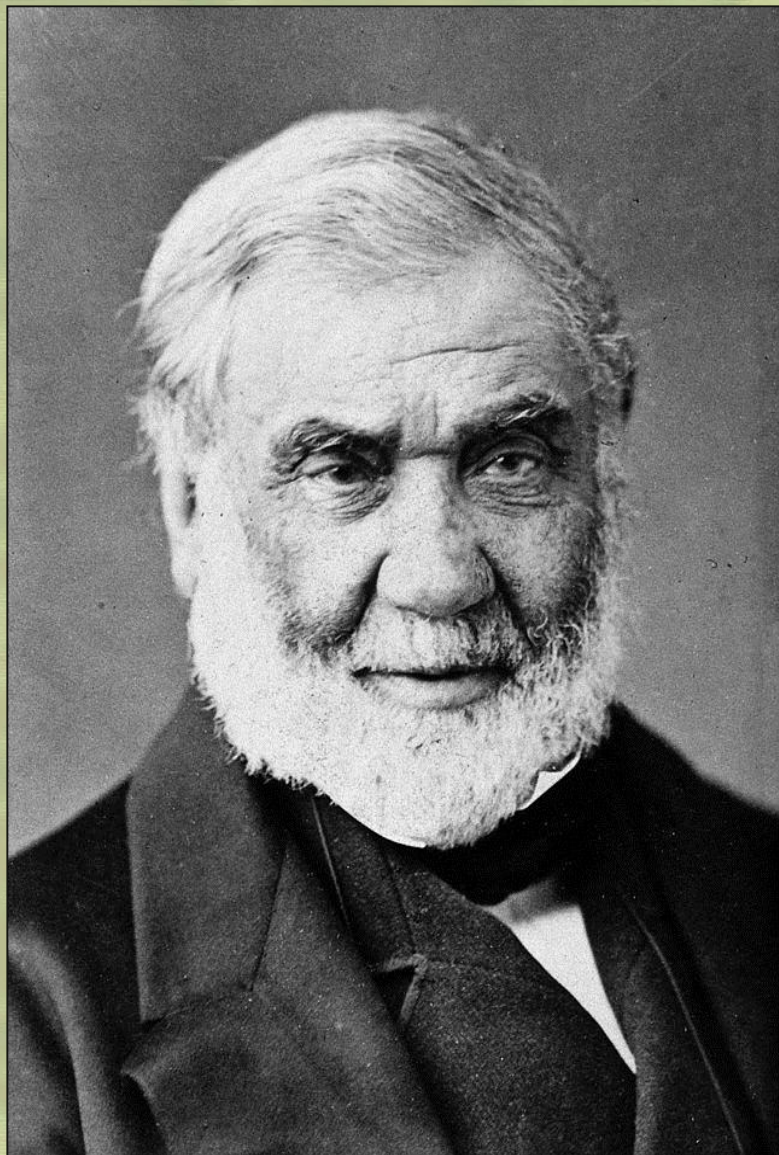

Микола Іванович Лобачевський (1792 - 1856)

Великий російський математик, творець неевклідової геометрії.

Вчений дуже багато зробив для процвітання рідного Казанського університету. У 1819 році йому було доручено привести до ладу університетську бібліотеку. З 1825 року в університеті ввели посаду бібліотекаря, і по 1835 рік він також працював на цій роботі, будучи вже ректором.

Н. І. Лобачевський сам займався комплектуванням фонду бібліотеки. Він ввів строгі правила щодо збереження книг, придумав ставити замість виданих книг дерев'яні муляжі, з позначенням, яка книга, ким і коли взята. Ім'я Н. І. Лобачевського - найвеличніша гордість російської науки і філософської думки. І бібліотекарі по праву пишаються, що геніальний математик належав і до їх "цеху".

Антоніо Паніцці
(1797 - 1879)

Відомий бібліофіл, професор італійської мови та літератури в Лондонському університеті. Антоніо Паніцці *керував Бібліотекою Британського музею* з 1856 по 1866 рік.

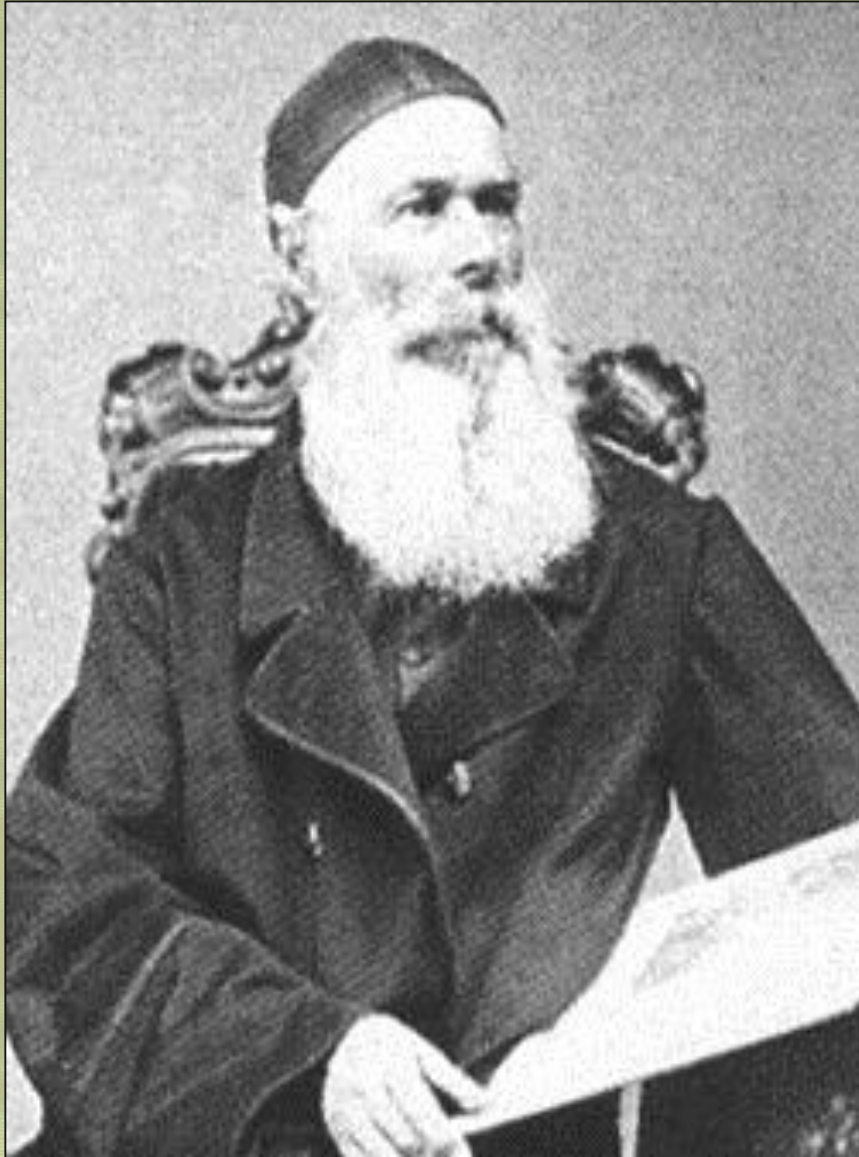

Михайло Олександрович Максимович (1804 - 1873)

Російський та український вчений, історик, ботанік, етнограф, філолог, член-кореспондент Імператорської Санкт-Петербурзької академії наук, *перший ректор Київського Імператорського університету святого Володимира.*

У 1823 році Михайло Максимович закінчив відділення словесності та відділення природничих наук філософського факультету Московського університету. Отримавши вищу освіту, *працював у бібліотеці і університетському Гербарії Московського університету.* З 1824 року протягом 10 років займав пост директора ботанічного саду Московського університету. В 1834 році переїхав до Києва і був назначений ректором Київського університету ім.св. Володимира. *Ім'я Максимовича носить одна з найбільших бібліотек в Україні - Наукова бібліотека – структурний підрозділ Київського національного університету ім. Тараса Шевченка.*

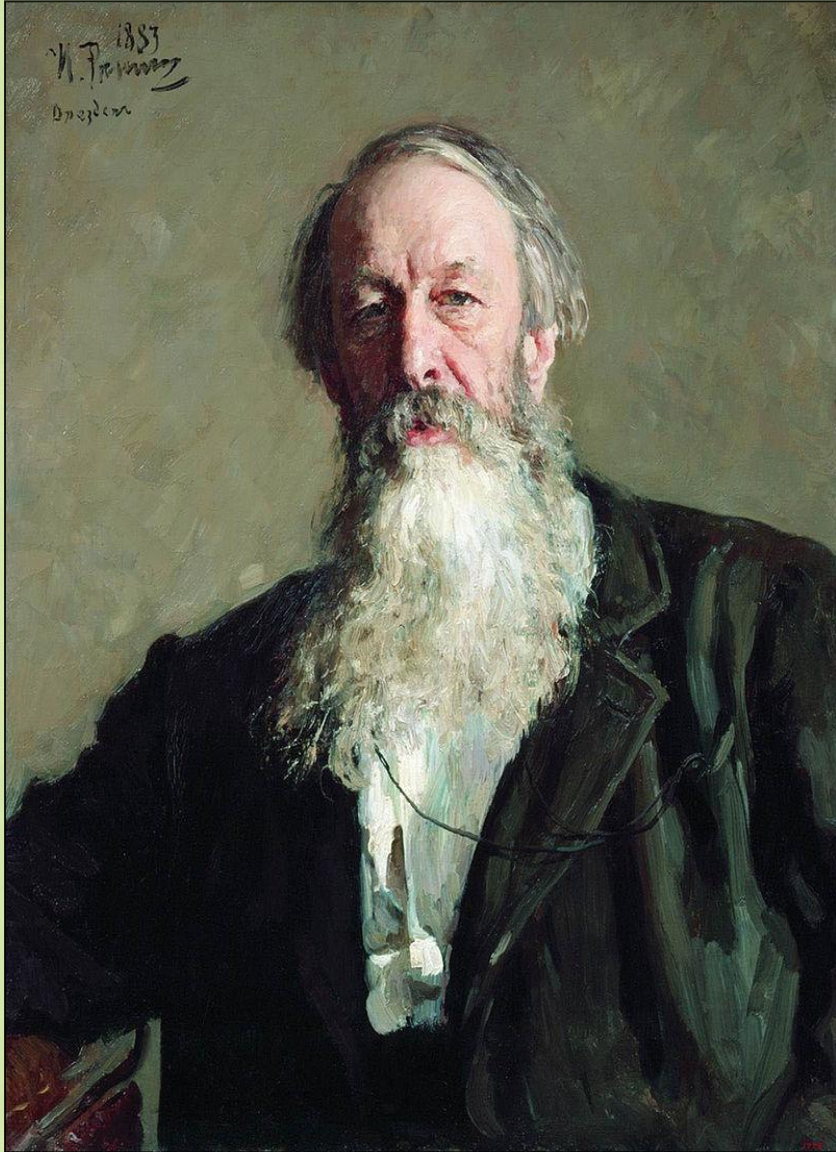

Микола Васильович Закревський (1805 - 1871)

Відомий український історик, етнограф, художник, мовознавець і письменник.

Микола Закревський народився у Києві. Закінчив Харківський університет. Навчався у Дерптському (тепер Тартуський) університеті. Вчителював у Ревелі (Таллін). В кінці 50-х років XIX століття працював коректором у друкарні Московського університету, *помічником бібліотекаря* в Рум'янцевському музеї.

У 1983 році на його честь в Києві названо вулицю.

Володимир Васильович Стасов (1824 - 1906)

Видатний російський мистецтвознавець, музичний критик, археолог, почесний академік (з 1900 р.). **Працював бібліотекарем більш ніж 50 років** в Імператорській публічній бібліотеці Петербурга. У 1854 р. В. Стасов повернувся в Петербург. У Публічній бібліотеці Стасов став безоплатно допомагати в описі і систематизації книжкового фонду. З 1855 року його робота стала постійною. Стасов **займався систематичним каталогом** з величезним завзяттям: вечорами вдома працював з купою карток, а більшу частину дня проводив у бібліотеці, вивчаючи фонд. До осені 1856 він закінчив свою роботу, яка отримала схвалення в Академії наук. З 1872 р. він фактично завідував художнім відділом і неодноразово виконував обов'язки директора бібліотеки. Цей видатний діяч російської культури палко любив свою роботу: **"Я саме народжений бути бібліотекарем"**. В 3-му томі своїх творів, в 4-му розділі "Імператорська публічна бібліотека", Стасов писав: "Я дуже зобов'язаний бібліотеці, добру частину своєї освіти я виніс з неї, в безлічі робіт вона мені допомогла".

Льюїс Керролл (1832 - 1898)

Англійський письменник, математик, логік, філософ, дякон і фотограф.

Автор «Аліси в Країні Чудес», Льюїс Керролл *працював бібліотекарем* в Церкві Христа в Оксфорді, перш ніж почати викладати математику.

Іван Олексійович Бунін (1870 - 1953)

Російський письменник, поет, почесний академік Петербурзької академії наук (1909), перший російський лауреат Нобелівської премії з літератури (1933).

Деякі сторінки життя цього видатного письменника також пов'язані з бібліотечною справою. У 1892 році Іван Бунін переїхав з Орла в Полтаву. В Полтаві працював *бібліотекарем*, потім статистиком, друкував свої твори в періодичних виданнях. Саме в цей час ім'я Буніна частіше стало з'являтися в журналах і привертати увагу літературних критиків.

Любов Борисівна Хавкіна (1871 - 1949)

Всі, хто відвідує бібліотеку – знайомиться з "Таблицями" Хавкіної. Шифр на бібліотечному документі - усьому голова, і ми відразу розуміємо, що Хавкіна в бібліотекознавстві - теж "всьому голова"! *Дійсно, з її ім'ям пов'язані основні етапи у вітчизняному бібліотекознавстві:*

- ❖ *організація першого в Росії Національного відділу бібліотекознавства (Харків, 1903);*
- ❖ *перший в Росії проект бібліотечної освіти (1904);*
- ❖ *створення перших університетських посібників про проблеми бібліотечної справи в Росії і за кордоном ;*
- ❖ *створення і керівництво першим в СРСР науково-дослідним кабінетом бібліотекознавства (1920-1928 рр.).*

У 1902 р. при Харківській громадській бібліотеці Хавкіна Л. В. організувала перший в Росії нотно-музичний відділ, в 1903 р. - перший відділ бібліотекознавства і бібліотечний музей.

Микола Кіндратович Вороний (1871 - 1938)

Український письменник, перекладач, поет, режисер, актор, громадсько-політичний діяч, театральний діяч, один із засновників Української Центральної Ради.

На початку 90-тих років XIX ст., перебуваючи у Львові, Микола Вороний зблизився з Іваном Франко. Працював бібліотекарем і коректором Наукового товариства імені Шевченка, режисером українського театру товариства «Руська бесіда» в редакції журналу «Життє і слово», де вів рубрику «Вісті з Росії».

Ма́о Цзеду́н (1893 - 1976)

Видатний китайський державний і політичний діяч ХХ століття, головний теоретик маоїзму, перший голова ЦК КП Китаю.

У віці 27 років Мао Цзедун працював *помічником бібліотекаря* в Пекінському університеті. Тут він познайомився з майбутніми соратниками по Компартії, створював молодіжні патріотичні гуртки та студентські союзи.

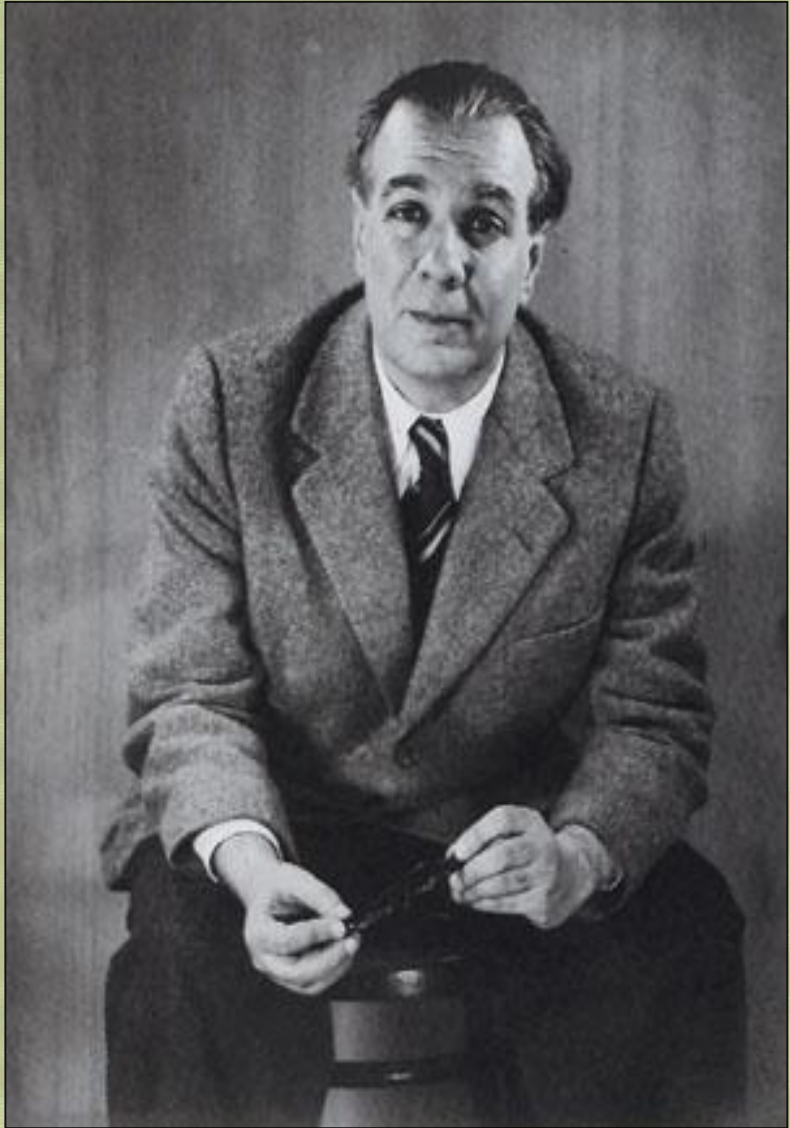

Голда Меїр (1898 - 1978)

Знаменита Голда Меїр - ізраїльський політичний і державний діяч, 5-й прем'єр-міністр, міністр внутрішніх справ, міністр закордонних справ, міністр праці і соціального забезпечення Ізраїлю теж причетна до праці в бібліотеці. У своїх спогадах вона пише, що їй довелося двічі працювати в бібліотеці - в містечку Мілуокі і в Чикаго.

Голда Меїр: «Я покинула школу (як дивно, що школа перестала здаватися мені важливою справою) і *поїхала до Чикаго, де мене взяли на роботу в публічну бібліотеку на тій підставі, що якийсь час я вже працювала в Мілуокі бібліотекарем ...*».

Хорхе Луїс Борхес (1899 – 1986)

Один з найвизначніших письменників у світовій літературі, чудовий оповідач, аргентинець за національністю, деякий час служив бібліотекарем.

У 1937 р. Борхес, вже широко відомий письменник, *отримав за рекомендацією місце дрібного службовця в муніципальній бібліотеці* на околиці Буенос-Айреса. Його заняттям була класифікація і каталогізація бібліотечних фондів. Письменник працював в бібліотеці дев'ять років.

Леонід Соломонович Первомайський (1908 - 1973)

Відомий український письменник і поет ХХ століття.

Після закінчення школи Леонід Первомайський працював на Карлівському цукровому заводі, *бібліотекарем* у Зачепилівському районному будинку селянина (нині Полтавська область), там же завідував хатою-читальнею в 20-ті роки ХХ століття.

Евдокія Миронівна Ольшанська
(1929 - 2003)

В 1952 році Євдокія Миронівна Ольшанська закінчила філологічний факультет Київського педагогічного інституту, викладала в школі, *працювала в бібліотеці*. Вона організувала та була *керівником клубу поезії «Родник»*, *зав. відділом в журналі «Ренессанс»*. Завдяки Ольшанській, відомій шанувальниці творчості А. Ахматової, в 1989 році, до 100-річчя від дня народження поетки, в Києві з'явилась вулиця А. Ахматової, бібліотека її імені.

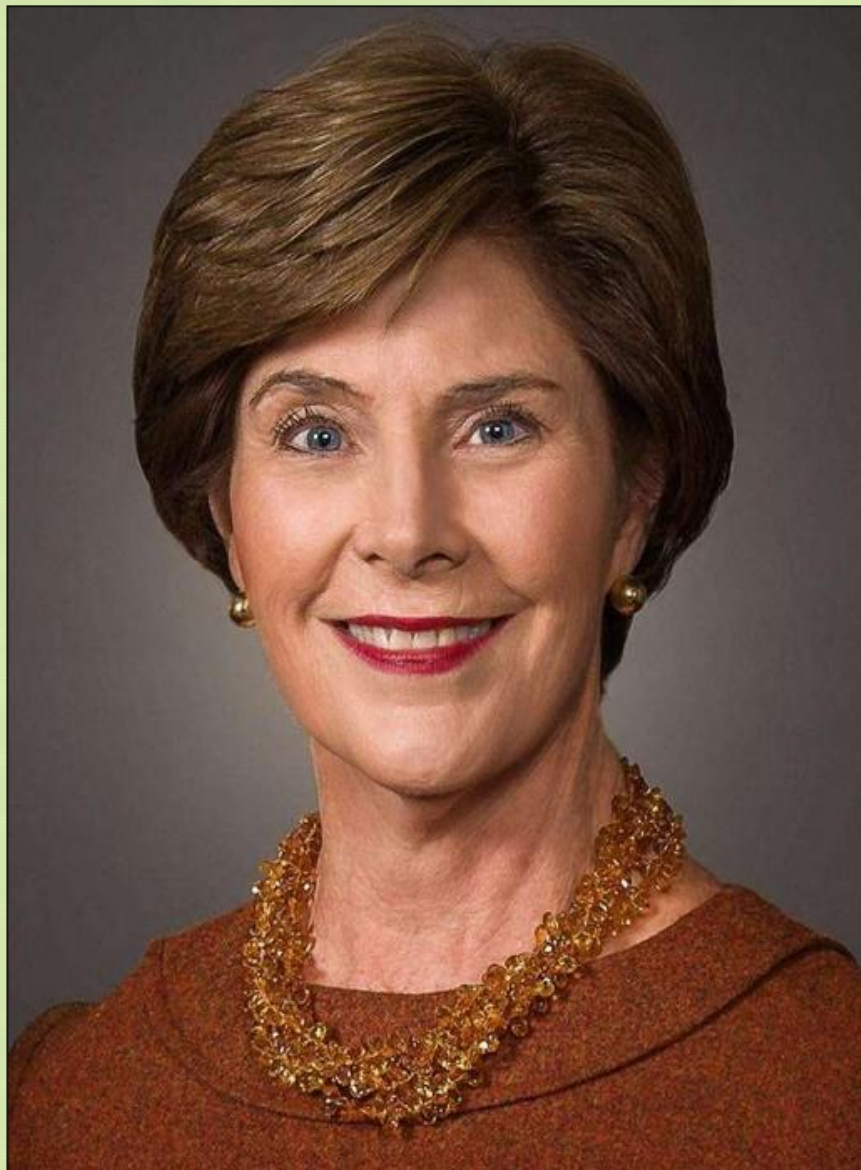

Елеонора Натанівна Рахліна

(1934 - 2007)

Наприкінці 50-х початку 60-х років минулого сторіччя Елеонора Рахліна закінчила в Ленінграді два вузи - *Державний бібліотечний інститут* і факультет мистецтвознавства Художнього інституту імені Рєпіна. З 1967 року Елеонора Натанівна, - стала екскурсоводом, що зробило її кумиром любителів історії Києва.

У 2007 році була видана її книга «Семь чудес Киева». Завдяки науковим розробкам автора були прокладені 164 маршрути екскурсій столицею України.

Лора Буш (1946)

45-а перша леді США, дружина президента Джорджа Буша.

Лора Буш отримала педагогічну освіту в університеті церкви методистів в Далласі. Потім вступила до Техаський університет, де в 1973 році отримала ступінь магістра *бібліотечних наук*. І тій, та іншій спеціальності Лора віддала по чотири роки свого життя, відпрацювавши спочатку вчителькою початкових класів в загальноосвітніх школах Далласа і Х'юстона, а потім *бібліотекарем* в публічній бібліотеці Х'юстона. У 1977 році вона перейшла на більш спокійну посаду - *бібліотекаря* звичайної школи Доусона. На лагідну і симпатичну бібліотекарку відразу ж звернув увагу Джордж Буш, син впливового політика і нафтовласника. Лора Буш дуже любить читати книги. Вона пристрасний шанувальник американської словесності, зокрема поезії, і активний пропагандист літератури взагалі.

Ірина Плотнікова

(1948 - 2002)

Ірина Плотнікова закінчила Київський інститут культури.

Бібліограф, філолог за освітою - деякий час працювала в публічній бібліотеці.

Численні публікації в періодичних виданнях, архівні дослідження, які під силу, можливо, цілому науковому колективу, - ось спадщина, результат кропіткої і самовідданої роботи Ірини Плотниковой в києвознавстві в останній третині ХХ століття.

Ірина Плотнікова - автор відомої книги «Прогулянки по старому Подолу» (2003).

Олена Олексіївна Яковлева

(1961-)

Радянська та російська актриса театру і кіно, лауреат Державної премії Російської Федерації в області літератури і мистецтва (2000), Народна артистка Російської Федерації (2002).

Олена Яковлєєва закінчила школу в Харкові в 1978 році. Після закінчення навчального закладу встигла попрацювати і *бібліотекарем* в Харківському Державному університеті та картографом. Потім працювала комплектовщицею на Харківському заводі електроапаратури. Зарплату відкладала на поїздку до столиці. А коли накопичила грошей, вирушила до Москви вступати в Державний інститут театрального мистецтва.

*Ось, яка яскрава палітра особистостей, сторінки
життєвого шляху яких були пов'язані з
бібліотечною справою!*

*Книга мала великий вплив на становлення
характеру кожного з них.*

*Щоб по-справжньому полюбити книгу, потрібно
читати і осягати її постійно, йти їй назустріч з
відкритим серцем.*

*Адже лише книга може відкрити для людини
творчі горизонти!*

«Читати – це ще нічого не означає, - говорив великий педагог К. Д. Ушинський. Що читати, і як розуміти прочитане, ось в чому головна справа».

Приходьте в бібліотеку! Читайте і отримуйте максимальну користь від прочитаного, - будь-то це література художня, галузева або періодичні видання. Любов до книги об'єднує людей. А бібліотекарі, дорогі читачі - ваші вірні друзі.

Щиро вітаємо всіх зі святом!

Всього найкращого!